

УДК 342.95

ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ НА ЗАСАДАХ ПРИНЦИПУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Карпунцов В.В., к. ю. н.,
Заслужений юрист України,
народний депутат України
Верховна Рада України

Стаття присвячена виділенню гарантій реалізації процесуальної компетенції органів прокуратури на засадах принципу незалежності. Розкрито зміст принципу незалежності як засадничої основи визначення процесуальної компетенції органів прокуратури. Зміст принципу незалежності розкрито через елементи імунітету органів прокуратури як правового явища. Виділено зовнішній і внутрішній рівні незалежності прокуратури, відповідні рівням незалежності судової влади, та гарантії незалежності. Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури досліджено з позицій гарантування функціонування системи прокуратури на засадах принципу незалежності.

Ключові слова: прокуратура, незалежність, гарантії, зовнішній рівень, внутрішній рівень, імунітет.

Статья посвящена выделению гарантий реализации процессуальной компетенции органов прокуратуры. Раскрыто содержание принципа независимости как ключевой основы определения процессуальной компетенции органов прокуратуры. Содержание принципа независимости раскрыто через элементы иммунитета органов прокуратуры как правового явления. Выделены внешний и внутренний уровни независимости прокуратуры, соответствующие уровням независимости судебной власти, и соответствующие гарантии независимости. Дисциплинарное производство в деятельности органов прокуратуры исследовано с позиций гарантирования функционирования системы прокуратуры на основе принципа независимости.

Ключевые слова: прокуратура, независимость, гарантии, внешний уровень, внутренний уровень, иммунитет.

Karpuntsov V.V. GUARANTEES FOR IMPLEMENTING PROCESSING COMPETENCE BODIES OF THE PROSECUTOR ON THE BASIS OF THE INDEPENDENCE PRINCIPLE

The article is devoted to the allocation of guarantees on the implementation of the procedural competence of the prosecutor's office on the principles of independence. The content of the principle of independence as the basic basis for determining the procedural competence of the prosecutor's offices is disclosed. The content of the principle of independence is disclosed through the elements of the immunity of the prosecutor's office as a legal phenomenon. The external and internal levels of independence of the prosecutor's office, corresponding to the levels of independence of the judiciary, and the guarantees of independence are allocated. Disciplinary proceedings in the activities of the prosecutor's office were investigated from the standpoint of guaranteeing the functioning of the system of prosecutor's office based on the principles of independence.

Key words: prosecutor's office, independence, guarantees, external level, internal level, immunity.

Постановка проблеми. Про особливе значення прокуратури як державної інституції зазначено в Рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003) від 27 травня 2003 р., де наголошено на ролі і призначенні органів прокуратури в країнах-членах Ради Європи як гаранта безпеки і свободи в європейському співтоваристві шляхом забезпечення верховенства права, захисту від злочинних посягань на права і свободи, забезпечення поваги до прав і свобод підозрюваних і обвинувачених у вчиненні кримінальних злочинів, а також шляхом нагляду за належним функціонуванням органів, відповідальних за розслідування і переслідування злочинів. Відзначаючи особливу роль органів прокуратури в демократичному правовому суспільстві, в Рекомендації наголошено на необхідності ефективного розподілу державної влади між прокурором (який є адміністративним агентом виконавчої чи законодавчої влади), з одного боку, і судовою владою – з іншого. Задля реалізації цієї мети національним прокурорам рекомендувалося відмовитись від будь-яких інших функцій, не

пов'язаних зі здійсненням кримінального переслідування (обвинувачення) [1, с. 18].

У наведеній Рекомендації ПАРЄ 1604 (2003) від 27 травня 2003 р. можна виділити принаймні дві обставини. По-перше, рекомендацію обмеження функцій прокуратури суто кримінальним судочинством, що є умовою ефективного реалізації прокуратурою свого призначення як гаранта безпеки і свободи. По-друге, до умов реалізації прокуратурою свого призначення віднесено і наявність ефективного розмежування владних повноважень із метою усунення конфліктів під час виконання прокурором функцій у кримінальному судочинстві. Останнє набуває особливого значення для України, коли новелізація конституційно-правового статусу прокуратури визначає необхідність суттєвого оновлення засобів і заходів забезпечення його реалізації.

Конституцією України закріплено в Розділі VIII про органи прокуратури в системі правовідносин (ст. 129, 131-1), в якому йдеться про функціонування судової влади. Прокуратура має самостійну групу функцій та

повноважень, несе персоніфіковану відповідальність, не перебуваючи в правових зв'язках підпорядкованості, координації, субординації, контролю з органами судової влади. Така особливість місця прокуратури в системі органів державної влади визначає однією із засадничих основ її діяльності принцип незалежності.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

Сутність принципу незалежності аналізувалась у роботах, присвячених судовій владі, організації діяльності прокуратури: М.В. Косютою, А.В. Лапкіним, І.Є. Марочкіним, В.Т. Нором, С.В. Прилуцьким та іншими. Конституційна модернізація правового статусу прокуратури, необхідність формування і закріплення гарантій незалежності органів прокуратури, особливо з питань реалізації процесуальної компетенції, визначають актуальність подальшого наукового пошуку.

Мета статті – виділення гарантій реалізації процесуальної компетенції органів прокуратури на засадах принципу незалежності.

Викладення основного матеріалу. На думку М.В. Косюти, незалежність має декілька сутнісних характеристик, серед яких вказано про внутрішнє відчуття правової, соціальної та особистої захищеності суб'єкта правозастосування. До інших характеристик незалежності віднесені: стан, в якому перебуває орган держави, його посадові особи у відносинах з іншими частинами державного апарату та складовими частинами громадянського суспільства і який характеризується певним ступенем самостійності при здійсненні компетенції; можливість безперешкодно в межах закону реалізовувати свої повноваження [2, с. 207].

Розкриваючи сутність принципу незалежності як засадничої основи реалізації процесуальної компетенції органів прокуратури, доцільно звернутись до юридичної конструкції імунітету, що позначає відповідне правове явище у структурній єдності його елементів.

Термін «імунітет» (від лат. *Immunitas* – звільнення, свобода) – загальноправовий термін, який означає звільнення повного кола суб'єктів права від дії загальних правових норм [3, с. 138]. Імунітет – юридичне право не підкорятися деяким загальним законам, яке надається в певних випадках державою міжнародним організаціям і особам, які займають у суспільстві особливе положення [4, с. 102].

Враховуючи загальну сутність імунітету та специфіку прокурорської діяльності, можна визначити поняття імунітету органів прокуратури.

Імунітетом органів прокуратури доцільно назвати передбачені Конституцією і законами України права та обов'язки органів прокуратури, прокурорів, що відрізняються від загальних прав та обов'язків, а також заборони та обмеження, що встановлюються відносно суб'єктів, з якими взаємодіють органи прокуратури, прокурори, з метою виконання покладених на них функцій. Імунітет органів прокуратури виступає умовою реалізації прокуратурою свого конституційного призначення.

Імунітет органів прокуратури передбачений чинним законодавством (Конституцією

і законами України), враховуючи особливе значення прокуратури в механізмі держави, її гарантуючу і стабілізуючу роль у підтриманні правопорядку, захисті інтересів громадянина і держави від порушень прав, свобод.

Необхідність встановлення державних гарантій реалізації прокурором функцій передбачена міжнародними стандартами прокурорської діяльності. Так, Рекомендацією Res (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя (ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 724 засіданні заступників міністрів 6 жовтня 2000 року) встановлено гарантії для державних обвинувачів, зокрема вимога до держав вжиття ефективних заходів із метою забезпечення виконання державними обвинувачами своїх професійних функцій і обов'язків у належних правових та організаційних умовах, а також у належних умовах щодо бюджетних коштів, що знаходяться в розпорядженні державних обвинувачів. Такі умови повинні встановлюватися в тісному співробітництві з представниками органів державного обвинувачення (п. 4) [1, с. 18; 5].

Імунітет органів прокуратури стосується не тільки професійної діяльності прокурорів, але й конституційного принципу організації і функціонування прокуратури в системі правосуддя. Це означає примат інституційного аспекту імунітету органів прокуратури та похідний від нього характер основ їх професійної діяльності, спроможності здійснювати конституційно визначені функції. Такий підхід можливий у разі врахування логіко-смиислового зв'язку та взаємообумовленості між незалежністю судової влади, незалежністю органів прокуратури і імунітету зазначених органів.

На сьогодні поширеним є підхід, відповідно до якого незалежність судової влади розглядається на двох рівнях: зовнішньому та внутрішньому.

Зовнішній рівень незалежності містить політичну й соціально-економічну незалежність. Рівень політичної незалежності абсолютно виключає можливість будь-якого впливу політичних партій, громадських рухів чи їх лідерів на судову владу. Це положення набуває актуальності в умовах багатопартійності й політичного плюралізму. Забезпечення прогресивних перетворень у напрямі побудови правової держави потребує й соціально-економічної незалежності судової влади. Цей рівень незалежності гарантується особливим порядком фінансування судів, матеріальним і побутовим забезпеченням суддів та їх соціальним захистом.

На внутрішньому рівні незалежності судової влади виділяють три складники: по-перше, це процедура здійснення судової влади; по-друге, статусні гарантії суддів; по-третє, побудова судової системи. Процедура здійснення судової влади має бути захищеною від будь-якого втручання, повинна мати необхідні умови для справді незалежного розгляду справ по суті. Статусні гарантії незалежності суддів передбачають: а) особливий порядок зайняття посади, переведення на іншу посаду,

звільнення з посади й вичерпний перелік підстав звільнення суддів; б) особливий порядок їх притягнення до кримінальної чи дисциплінарної відповідальності; в) гарантії стосовно матеріального, побутового, житлового забезпечення суддів; г) пільги щодо соціального й пенсійного їх забезпечення; д) статусні гарантії суддів у відставці та ін. Судоустрійні складники незалежності судової влади визначають принципи побудови судової системи, порядок і строки обрання та призначення суддів [6, с. 48].

Відповідно зовнішній і внутрішній рівні незалежності слід розглядати і відносно органів прокуратури. Незалежність прокуратури не є самоціллю, а в умовах демократичного суспільства вона забезпечується функціонуванням системи взаємодії та взаємоконтролю, стримування і противаг, встановлюється і гарантується чинним законодавством з метою гарантування належної реалізації прокуратурою функцій.

Імунітет органів прокуратури стосується, в першу чергу, внутрішнього рівня незалежності, а саме – окремих статусних гарантій, зокрема особливого порядку звільнення з посади й вичерпного переліку підстав звільнення; особливого порядку притягнення до юридичної відповідальності, насамперед кримінальної чи дисциплінарної. Стосовно зовнішнього рівня незалежності органів прокуратури і імунітету, що існує на цьому рівні, слід вказати про заборону втручання чи будь-якого впливу на діяльність прокурорів, виконання органами прокуратури функцій. Вказане стосується органів державної влади, місцевого самоврядування, громадськості, політичних лідерів, депутатів усіх рівнів.

У цьому контексті доречним є питання про деполітизацію органів прокуратури. На думку М.В. Косюти, роль деполітизації органів прокуратури в гарантуванні незалежності прокурорів полягає не тільки в забороні прокурорським працівникам належать до політичних партій, а й у неможливості прямого чи опосередкованого контролю з боку партій за діяльністю прокуратури, в тому числі лобістського впливу на прокурорів, встановлення заборони прокурорам публічно висловлювати свою думку щодо політичних поглядів та уподобань, виступати із цього приводу в засобах масової інформації, на мітингах, публічно підтримувати політичні кандидатури на посадах тощо [2, с. 224].

Звернення до правових позицій Конституційного Суду України дозволяє виділити деякі рішення, що стосуються безпосередньо питань імунітету органів прокуратури як складового елементу системи їх зовнішньої незалежності. Так, правова позиція єдиного органу конституційної юрисдикції в Рішенні від 14 червня 2001 року № 8-рп/2001 у частині, що стосується імунітету органів прокуратури, містила наступні положення. По-перше, зі способу призначення на посаду та звільнення з посади Генерального прокурора України не впливають відносини підпорядкованості органів прокуратури України іншим органам державної влади, зокрема тим, які здійснюють повноваження щодо при-

значення на посаду та звільнення з посади. По-друге, відсутні конституційні повноваження Верховної Ради України щодо дачі вказівок органам прокуратури, тим більше в конкретних судових справах, оскільки Конституція України безпосередньо не передбачає серед повноважень Верховної Ради України здійснення нею контролю за діяльністю прокуратури. По-третє, Верховна Рада України може звертатися до Генерального прокурора України, органів прокуратури з питань, віднесених до її розгляду, зокрема стосовно тих, що становлять суспільний інтерес і для розслідування яких нею створюються тимчасові слідчі комісії, однак, як і звернення інших органів державної влади, вони не повинні мати імперативний характер [7].

Тож вказуючи про імунітет органів прокуратури, виходячи з наведеної правової позиції Конституційного Суду України, необхідно зазначити про такі його елементи, як:

1) дія органів державної влади виключно в межах та в спосіб, передбачений чинним законодавством, особливо у відносинах із прокуратурою з питань здійснення нею функцій. Таке положення впливає із ч. 2 ст. 6 Конституції України;

2) заборона втручання в будь-який спосіб у діяльність органів прокуратури щодо реалізації нею функцій, встановлених чинним законодавством;

3) відсутність підпорядкованості органів прокуратури України іншим органам державної влади, зокрема тим, які здійснюють повноваження щодо призначення на посаду та звільнення з посади, відповідно до ч. 5 ст. 131-1 Конституції України, де вказано, що «Дострокове звільнення з посади Генерального прокурора здійснюється виключно у випадках і з підстав, визначених цією Конституцією та законом».

До гарантій незалежності прокурорів у здійсненні ними повноважень, які відсутні в органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, віднесені: особливий порядок призначення, притягнення до відповідальності та звільнення; заборона втручання в здійснення прокурором повноважень і встановлена законом відповідальність за такі дії; особливий, встановлений законом порядок фінансування і організаційного забезпечення діяльності прокуратури; належне матеріальне і соціальне забезпечення прокурорів; визначені законом засоби забезпечення особистої безпеки прокурорів, членів їхніх сімей, майна, а також наявність інших засобів правового захисту. Додатковими гарантіями забезпечення прокурорської діяльності встановлено обов'язковість вимог прокурора, право невідкладного прийому прокурора іншими службовими особами, особливий порядок притягнення прокурорів до юридичної відповідальності [8, с. 855].

Новелізація законодавства України про прокуратуру стосується і гарантій незалежності прокурорів, зокрема питань правового захисту, додаткових гарантій, матеріального і соціального забезпечення. Серед перелічених гарантій передбачено і ті, які стосуються імунітету прокурорів, а саме заборони

втручання в діяльність прокурора, особливо порядку кадрових призначень та притягнення до юридичної відповідальності.

Імунітет органів прокуратури стосується зобов'язання поважати незалежність прокурора та утримуватися від здійснення в будь-якій формі впливу на прокурора з метою перешкоджання виконанню службових обов'язків або прийняття ним незаконного рішення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших державних органів, їх посадових та службових осіб, а також фізичних та юридичних осіб і їх об'єднань (абз. 1 ч. 5 ст. 16 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII [9]). Вказана правова вимога не означає відсутність обґрунтованої критики діяльності прокурора, проте межі такої критики повинні визначатись з урахуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини (абз. 2 ч. 5 ст. 16 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII).

Імунітет органів прокуратури поширюється на особливий порядок притягнення прокурорів до юридичної відповідальності, зокрема дисциплінарної.

Застосування методології систематизації щодо підстав притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності, встановлених ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII, дозволяє виділити три групи підстав:

1) власне дисциплінарні правопорушення (проступки), а саме: невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; порушення правил внутрішнього службового розпорядку;

2) порушення прокурором гарантій законності його діяльності, до яких доцільно віднести: необґрунтоване зволікання з розглядом звернення; порушення встановленого законом порядку подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;

3) невиконання встановлених чинним законодавством заборон, а саме: розголошення таємниці, що охороняється законом, яка стала відомою прокуророві під час виконання повноважень; вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, в чесності та непідкупності органів прокуратури; систематичне (два і більше разів протягом одного року) або одноразове грубе порушення правил прокурорської етики; втручання чи будь-який інший вплив прокурора у випадках чи порядку, не передбачених законодавством, у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів, у тому числі шляхом публічних висловлювань стосовно їх рішень, дій чи бездіяльності, за відсутності при цьому ознак адміністративного чи кримінального правопорушення; публічне висловлювання, яке є порушенням презумпції невинуватості.

Отже, Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII встановлено переважну кількість підстав притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності, які

стосуються невиконання встановлених чинним законодавством заборон. Передбачений у вказаному законі перелік підстав притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності охоплює проступки, об'єктом яких виступають державно-службові відносини у сфері проходження прокурором публічної служби. Об'єктивну сторону зазначених проступків становлять елементи, що характеризують їх як акт зовнішнього волевиявлення поведінки прокурора: а) невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; б) неправність, що полягає в порушенні прокурором його обов'язків за посадою; в) шкода для службової дисципліни; г) наявність причинного зв'язку між негативними наслідками і дією чи бездіяльністю прокурора.

Характеризуючи дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури, необхідно вказати про те, що дисциплінарне провадження вчені розглядають як частину адміністративного процесу. Виділяють принципову особливість дисциплінарного провадження, яка відрізняє його від інших адміністративно-юрисдикційних проваджень – здійснення суб'єктами дисциплінарної влади відносно осіб, які є підлеглими. Це означає можливість застосування дисциплінарної відповідальності тільки щодо членів певного колективу. Крім вказаної ознаки, М.М. Тищенко зазначає про специфічність санкцій, які застосовуються за вчинення дисциплінарного правопорушення [10, с. 180]. Під час визначення ознак дисциплінарного провадження слід врахувати і особливості законодавчого врегулювання відповідних відносин – переважно дисциплінарними статутами, які прийняті на рівні законів, Кодексом законів про працю України. Разом із тим у профільному законі України про прокуратуру дисциплінарна відповідальність прокурорів урегульована нормами, які містяться в окремому Розділі VI. Слід вказати і про Дисциплінарний статут прокуратури України, затверджений Постановою Верховної Ради України від 06 листопада 1991 року № 1796-XII [11]. Особливості процедур притягнення до дисциплінарної відповідальності встановлено відомчими нормативно-правовими актами, прийнятими на виконання норм вказаних законодавчих актів (зокрема – Наказом Генеральної прокуратури «Про затвердження Положення про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України» від 12.10.2016 р. № 357 [12], Положенням про порядок роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, яку прийнято всеукраїнською конференцією працівників прокуратури 28 квітня 2016 року [13], Наказом Генеральної прокуратури України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок в органах прокуратури України» від 06.03.2012 № 20 [14] та інші).

Вказане свідчить про те, що особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності визначені чинним законодавством у залежності від статусу особи, щодо якої відповідні заходи застосовуються. Зокрема, до таких особливостей належать:

1) встановлено фактичні і юридичні підстави притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності. Фактичні підстави стосуються не тільки дисциплінарних правопорушень (проступків), а й інших порушень службово-трудої дисципліни. Їх об'єктом виступають публічно-службові відносини у сфері проходження прокурором публічної служби. Відповідно до ч. 1 ст. 45 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII, юридичною підставою визначено дисциплінарну скаргу, в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку;

2) суб'єкт притягнення до дисциплінарної відповідальності – колективний, а саме – Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів (відповідно ст. 44 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII), Положення про порядок роботи якої прийнято всеукраїнською конференцією працівників прокуратури 28 квітня 2016 року;

3) порядок здійснення дисциплінарного провадження стосовно прокурора передбачає такі стадії: відкриття дисциплінарного провадження та проведення перевірки скарги (заяви); розгляд висновку про наявність чи відсутність дисциплінарного проступку прокурора; прийняття рішення. Перевірку даних про наявність підстав для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності здійснює член Комісії в порядку, встановленому Законом (п.п. 4 п. А ч. 1 Глави 5 Розділу IV Положення про порядок роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів);

4) оскарження рішення, прийнятого за результатами здійснення дисциплінарного провадження, здійснюється або до адміністративного суду (відповідно Кодексу адміністративного судочинства України [15]), або до Вищої ради правосуддя (відповідно Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 № 1798-VIII [16]).

Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури є процесуальною формою дій, здійснюваних Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів на підставах, передбачених профільним Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII. Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури є частиною адміністративного процесу і являє собою сукупність процесуальних дій, які здійснюються відносно прокурорів уповноваженим колегіальним органом на підставах, до яких відносяться власне дисциплінарні правопорушення (проступки), порушення прокурором гарантій законності його діяльності, а також невиконання встановлених чинним законодавством заборон у спеціально передбаченому чинним законодавством порядку.

Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури є окремим видом дисциплінарних проваджень, оскільки:

1) їх об'єктом виступає особлива сфера публічно-службових відносин – відносини у сфері проходження прокурором публічної служби;

2) підстави та особливості здійснення урегульовано правовими нормами, які містяться в окремому структурному підрозділі профіль-

ного Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII;

3) дисциплінарна відповідальність виникає на підставах, які стосуються порушень прокурорами службово-трудої дисципліни і полягають у невиконанні чи неналежному виконанні службових обов'язків, невиконанні встановлених законодавством заборон, порушеннях прокурором гарантій законності діяльності;

4) здійснюється за спеціальною процедурою колегіальним органом – Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів, що виключає внутрішню організаційне або службове підпорядкування відносно вказаної Комісії як суб'єкта застосування дисциплінарних прав.

Висновки. Таким чином, зміст принципу незалежності як засадничої основи визначення процесуальної компетенції органів прокуратури доцільно розкрити шляхом встановлення елементів імунітету органів прокуратури як правового явища. Запропоновано застосовувати триєдиний підхід, який базується на врахуванні логіко-смыслового зв'язку та взаємообумовленості між незалежністю судової влади, незалежністю органів прокуратури і незалежності зазначених органів. Незалежність процесуального статусу стосується не тільки професійної діяльності прокурорів, але й конституційного принципу організації і функціонування прокуратури в системі кримінального і адміністративного правосуддя. Це означає примат інституційного аспекту самостійності і незалежності органів прокуратури та похідний від нього характер основ їх професійної діяльності, наявності правових можливостей здійснювати конституційно визначені функції. Такий підхід дозволив виділити зовнішній і внутрішній рівні незалежності прокуратури, відповідним рівням незалежності судової влади. З позицій внутрішнього рівня принцип незалежності прокуратури (полягає в особливому статусі прокурора) розкривається через окремі статусні гарантії: особливий порядок звільнення з посади й вичерпний перелік підстав звільнення; особливий порядок притягнення до юридичної відповідальності, насамперед, кримінальної чи дисциплінарної. Зовнішній рівень незалежності органів прокуратури (полягає в політичній та соціально-економічній незалежності) охоплює заборону втручання чи будь-якого впливу на діяльність прокурорів, виконання органами прокуратури функцій. Вказане стосується органів державної влади, місцевого самоврядування, громадськості, політичних лідерів, депутатів усіх рівнів.

Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури досліджено з позицій гарантування функціонування системи прокуратури на засадах принципу незалежності. Обґрунтовано, що дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури є частиною адміністративного процесу і являє собою сукупність процесуальних дій, які здійснюються відносно прокурорів уповноваженим колегіальним органом на підставах, до яких відносяться власне дисциплінарні правопорушення (проступки), порушення

прокурором гарантій законності його діяльності, а також невиконання встановлених чинним законодавством заборон у спеціально передбаченому порядку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Каркач П.М. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. Х.: Право, 2011. 264 с.
2. Косюта М.В. Прокуратура України: навч. посібник. К.: Знання, 2010. 404 с.
3. Сучасна правова енциклопедія / О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко, Н.М. Онищенко [та ін.]; за заг.ред. О.В. Зайчука; Ін-т законодавства Верхов.Ради України. К.: Юрінком Інтер, 2009. 384 с.
4. Юридический научно-практический словарь-справочник (основные термины и понятия) / Скакун О.Ф., Бондаренко Д.А. / Под общ.ред. профессора Скакун О.Ф. Х.: Эспада, 2007. 488 с.
5. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя: Рекомендації та резолюції Комітету Міністрів Ради Європи. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B) (дата звернення 02.04.2018).
6. Організація судових та правоохоронних органів: підруч. / ред. І.Є. Марочкін. Х.: Право, 2013. 448 с.
7. У справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України «Про висновки Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України по перевірці фактів порушення прав українських акціонерів відкритого акціонерного товариства «Миколаївцемент» від 18 лютого 1999 року № 441-XIV (справа про доручення Генеральній прокуратурі України): Рішення Конституційного Суду України від 14 червня 2001 р. № 8-рп/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 25. Ст. 1117.
8. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій, О.В. Петришин, Ю.Г. Барабаш та ін. Х.: Право, 2011. 1128 с.
9. Про прокуратуру: Закон України за станом на 22.03.2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3 (16.01.2015).
10. Бандурка О.М., Тищенко М.М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навчальних закладів. Рос. мовою. К.: Літера ЛТД, 2001. 336 с.
11. Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України: Постанова Верховної Ради України за станом на 22.03.2018 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 4 (28.01.92). Ст. 15.
12. Про затвердження Положення про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України за станом на 21.03.2018 р. Офіційний вісник України. 2016. № 93 (02.12.2016). Ст. 3046.
13. Положення про порядок роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів: прийнято всеукраїнською конференцією працівників прокуратури 28 квітня 2016 року / Офіційний сайт Генеральної прокуратури. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/kdkp.html?m=publications&t=rec&id=183204> (дата звернення 05.04.2018 р).
14. Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок в органах прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України від 06.03.2012 № 20. Доступ із інформ.-правової системи «ЛІГА-ЗАКОН».
15. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Офіційний вісник України. 2005. № 32 (26.08.2005). Ст. 1918.
16. Про Вищу раду правосуддя: Закон України за станом на 03.04.2018р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7-8 (24.02.2017). Ст. 50.